

Załącznik nr 2

ks. dr Roman Buchta
Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Teologiczny
ul. Jordana 18
40-043 Katowice

Autoreferat

1. Imię i nazwisko
2. Wykształcenie (dyplomy, stopnie naukowe)
3. Praca w Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
 - 3.1. Obszar zainteresowań naukowo-badawczych
 - 3.2. Praca naukowo-dydaktyczna
 - 3.3. Praca administracyjno-organizacyjna
 - 3.4. Praca ze studentami
4. Tytuł osiągnięcia naukowego – Monografia *Mistagogia w polskiej refleksji i praktyce katechetyczno-duszpasterskiej po II Soborze Watykańskim*
 - 4.1. *Mistagogia w polskiej refleksji i praktyce katechetyczno-duszpasterskiej po II Soborze Watykańskim*, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2017, ss. 524.
 - 4.2. Recenzja wydawnicza
 - 4.3. Cel naukowy, wyniki i ich ewentualne wykorzystanie
5. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze
 - 5.1. Projekty badawcze
 - 5.2. Współpraca naukowo-badawcza w kraju i za granicą
 - 5.3. Członkostwo w organizacjach i stowarzyszeniach naukowych
 - 5.4. Działalność popularyzująca naukę
 - 5.5. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi
6. Praca zawodowa w instytucjach kościelnych
7. Otrzymane nagrody
 - 7.1. Nagrody
 - 7.2. Ocena pracy

1. Imię i nazwisko

Roman Buchta

2. Wykształcenie (dyplomy, stopnie naukowe)

Po ukończeniu szkoły średniej i zdaniem egzaminie dojrzałości w latach 1987-1993 odbyłem studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym w Katowicach. Ich zwieńczeniem było uzyskanie stopnia magistra na podstawie pracy z biblistyki: *Jezusowe rozumienie szabatu na tle historyczno-teologicznego rozwoju tego święta*, napisanej pod kierunkiem ks. dra hab. Józefa Kozyry, obronionej w Papieskiej Akademii Teologii Katolickiej w Krakowie (dyplom z dnia 15 maja 1993).

W tym samym roku rozpocząłem studia licencjackie w Studium Pastoralnym w Katowicach, których rezultatem było uzyskanie stopnia licencjata z teologii praktycznej w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie (dyplom licencjacki z dnia 28 października 1996 roku). W ramach studium uczestniczyłem w zajęciach sekcji katechetycznej.

W roku 1999 zostałem skierowany przez ks. abpa Damiana Zimonia na stacjonarne studia specjalistyczne z katechetyki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. W roku 2003 uzyskałem stopień naukowy doktora na podstawie pracy: *Znajomość przypowieści ewangelicznych u katechizowanych maturzystów Liceów Ogólnokształcących w Rudzie Śląskiej*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Stanisława Kulpaczyńskiego (dyplom z dnia 21 maja 2003 roku).

3. Praca w Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Z dniem 1 października 2003 roku rozpocząłem pracę w Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, na stanowisku adiunkta w Zakładzie Teologii Pastoralnej i Historii Duszpasterstwa. Następnie od 1 października 2004 roku zostałem zatrudniony na tym samym stanowisku w Zakładzie Katechetyki, Pedagogiki Chrześcijańskiej i Katolickiej Nauki Społecznej. W okresie od 1 października 2005 roku do 31 stycznia 2010 roku kontynuowałem pracę na stanowisku starszego wykładowcy. Z dniem 1 lutego 2010 roku zostałem ponownie zatrudniony na stanowisku adiunkta. W wyniku likwidacji Zakładu Katechetyki, Pedagogiki Chrześcijańskiej i Katolickiej Nauki Społecznej od dnia 1 października 2014 roku pracuję jako adiunkt w Katedrze Teologii Pastoralnej, Liturgiki,

Homiletyki i Katechetyki. Z odbytymi studiami i z pracą w Wydziale Teologicznym UŚ łączą się moje zainteresowania naukowo-badawcze, praca naukowo-dydaktyczna, praca organizacyjna oraz praca ze studentami.

3.1. Obszar zainteresowań naukowo-badawczych

Punktem wyjścia mojej pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej jest rozprawa doktorska, której przedmiotem były badania empiryczne dotyczące biblijnego wymiaru katechezy (**pierwszy obszar naukowo-badawczy**). Rozprawa została opublikowana pt. *Znajomość przypowieści ewangelicznych u katechizowanych maturzystów w Rudzie Śląskiej*, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2004, ss. 284.

Ten obszar badawczy jest eksploracją recepcji wskazań Soboru Watykańskiego II, a zwłaszcza Konstytucji dogmatycznej o Objawieniu Bożym *Dei Verbum*, w której zawarto wezwanie do „czytania i studium ksiąg świętych” (KO 26) i odnotowano znaczny wzrost zainteresowania rolą Biblii w katechezie. Punktem wyjścia w badaniach jest jednoznaczne wydobywanie z dokumentów katechetycznych prawdy, że Pismo Święte wskazywane jest wraz z Tradycją, jako główne źródło katechezy (DOK 94). Wykazano, że autorzy dokumentów wyrażają głębokie przekonanie, że skuteczność przekazu słowa Bożego w katechezie zależy w dużej mierze od tego, na ile wysiłek otwierania, tłumaczenia i aktualizacji tekstów Pisma Świętego rzeczywiście odpowiada kulturze i mentalności adresatów (OIK 32). Katecheza potrzebuje zatem stałego pogłębiania własnych podstaw pedagogicznych oraz poszukiwania stosownego języka i form przekazu orędzia, gdyż „nie zawsze (...) odnowa ma jednakową wartość” (CT 17). Wskazana konieczność oraz zainteresowania naukowe kontynuowane od czasu studiów magisterskich (praca: *Jezusowe rozumienie szabatu na tle historyczno-teologicznego rozwoju tego święta*), stały się motywacją do podjęcia badań na przypowieściach ewangelicznych.

Badania katechetyczne wypływały z przyjęcia prawdy, że pośród wszystkich Pism, także pośród ksiąg Nowego Testamentu, Ewangelie zajmują najważniejsze miejsce, gdyż stanowią główne świadectwo o życiu i nauczaniu Wcielonego Słowa, naszego Zbawiciela (KO 18). Chrystus objawiając słuchaczom prawdy królestwa Bożego posługiwał się przypowieściami. Jak podaje św. Marek, „w wielu przypowieściach głosił im naukę, o ile mogli ją zrozumieć. A bez przypowieści nie przemawiał do nich” (Mk 4, 33-34a). Przypowieści stanowiły w dydaktyce Jezusa środek stwarzający możliwość przybliżenia trudnej, nadprzyrodzonej rzeczywistości królestwa Bożego, do ograniczonych możliwości

ludzkiej percepcji. Właśnie one najlepiej nadawały się do wyjaśniania odwiecznych prawd, które ciężko wyrazić do końca językiem teologicznym. Pomimo prostoty charakterystycznej dla tej formy przekazu, nauka zawarta w przypowieściach nie zawsze była dla słuchaczy w pełni zrozumiała i wymagała dodatkowego wyjaśnienia, co jak relacjonuje dalej Ewangelista, powodowało, że Jezus „osobno zaś objaśniał wszystko swoim uczniom” (Mk 4, 34b). Na tej podstawie powstała przesłanka, że także dla dzisiejszych odbiorców właściwe zrozumienie nauki Jezusa zawartej w przypowieściach rodzi poważne trudności. To przekonanie leżało u podstaw poszukiwań naukowych, zwłaszcza gdy uświadomimy sobie fakt historycznego oddalenia oraz znacznie różnice kulturowe, jakie dzielą dzisiejszych odbiorców przypowieści od ich pierwszych słuchaczy.

Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród maturzystów uczestniczących w ostatnim roku regularnej formacji katechetycznej wykazały, że właściwe odczytanie symboliki, przesłania moralnego i znaczenia poszczególnych przypowieści, przysparzało katechizowanym większe trudności, niż samo wykazanie się znajomością ich treści. Największym problemem dla młodzieży było ukazanie głównego sensu pouczenia zawartego przez Jezusa w poszczególnych przypowieściach, a w konsekwencji wyprowadzenie z nich wniosków dla formacji własnego życia. Wskazane trudności obligują odpowiedzialnych za dzieło katechizacji, aby w ramach dydaktyki katechetycznej coraz pełniej uwzględniać potrzebę właściwego ukazywania „Sitz im Leben” Jezusowych przypowieści ich współczesnemu odbiorcy.

Moje zainteresowania biblijnym wymiarem katechezy kontynuuję i rozwijam w ramach wyjazdów studyjnych do Ziemi Świętej dla studentów i nauczycieli religii oraz prowadzonych warsztatów metodycznych (Załącznik nr 6 – pkt. 2.2).

Publikacje dotyczące biblijnego wymiaru katechezy:

1. *Znajomość przypowieści ewangelicznych u katechizowanych maturzystów Liceów Ogólnokształcących w Rudzie Śląskiej*, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2004, ss. 284.
2. *Biblijny wymiar katechezy w teorii i w praktyce*, „Studia Pastoralne” 1 (2005), s. 89-97.
3. *Analyse de la parabole du pharisien et du publicain (Lc 18, 9–14) avec la méthode de K. H. Sorger*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 38, specjalny (2005), s. 39-47.
4. *W trosce o właściwy przekaz przypowieści ewangelicznych na katechezie*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 38,2 (2005), s. 323-336.

Drugi obszar naukowo-badawczy podjęty w Zakładzie Katechetyki, Pedagogiki Chrześcijańskiej i Katolickiej Nauki Społecznej stanowią zagadnienia dotyczące katechezy dorosłych.

Katecheza dorosłych uznawana w dokumentach katechetycznych za najznakomitszą formę katechezy, stanowi dla wspólnoty Kościoła szczególne wyzwanie oraz poważny problem w obszarze działań katechetyczno-duszpasterskich. Doniosłość katechezy dorosłych wynika z tego, że „zwraca się ona do osób wykonujących największe zadania i w ogóle zdolnych do życia według Orędzia Chrześcijańskiego i to w jego pełni” (CT 43). Tym boleśniej odczuwa się fakt, że wiele osób dorosłych nie uczestniczy w żadnej formie katechezy. Wśród przyczyn takiego stanu rzeczy wskazać należy słabość ducha misyjnego naszych wspólnot parafialnych; brak osobistego przekonania duszpasterzy o konieczności prowadzenia katechezy dorosłych oraz deficyty formalne, będące skutkiem niedostatecznego przygotowania katechetów. Międzynarodowa Rada do spraw Katechezy w dokumencie *Katecheza dorosłych we wspólnocie chrześcijańskiej* wskazała główne kierunki działań mogących wspomóc rozwój katechezy dorosłych. Wymieniono tutaj między innymi konieczność wypracowania odpowiedniego języka katechezy dorosłych; większego otwarcia na dorosłych pozostających poza wspólnotą Kościoła; wypracowanie zróżnicowanych modeli oraz form katechezy dorosłych; postawę większej wrażliwości oraz dialogu ze strony duchowieństwa i instytucji Kościelnych w odniesieniu do dorosłych, ich problemów, potrzeb i oczekiwań związanych z katechezą (KWCh 17). Przytoczone wskazania w znacznym stopniu zainspirowały kierunki moich naukowych badań i wyznaczyły tematykę podejmowanych zagadnień.

Rozwijanie katechezy dorosłych zaliczyć należy do najważniejszych zadań duszpasterskich Kościoła. Jej niezbędność staje się oczywista w kontekście ról społecznych jakie podejmują osoby dorosłe w swoim życiu. W środowisku rodzinnym, jako rodzice stają się z natury pierwszymi katechetami swoich dzieci (FC 39). W relacji do młodego pokolenia, które zwykle konfrontuje własną wiarę z wiarą dorosłych, spełniają fundamentalną rolę wzorów. Rodzina chrześcijańska jako wspólnota „Kościoła domowego” podejmuje właściwe sobie zadanie wychowania do misji i udziału w życiu Kościoła (FC 49). W kontekście społecznym, ekonomicznym, polityczno-kulturowym, czy jakimkolwiek innym, w którym ma miejsce odpowiedzialność i władza, często tylko dorosły wierzący jest w stanie być świadkiem nowości i piękna Ewangelii, zgodnie z nauczaniem Jezusa Chrystusa. Podtrzymywanie dialogu Kościoła ze „światem”, jak również szukanie nowych dróg i sposobów jego nawiązywania, nie będzie jednak możliwe bez uprzedniego odkrycia przez

dorosłych chrześcijan własnego miejsca we wspólnocie Kościoła. Katecheza dorosłych, świadomie i konsekwentnie realizująca swój wymiar ewangelizacyjny stanowi zatem szczególną możliwość, aby Kościół „uśpiony” w parafialnych wspólnotach usłyszał wreszcie i przyjął jako skierowane do siebie wołanie: „Zbudź się o śpiący, [...] a zajaśnieje ci Chrystus!” (Ef 5,14).

Rezultaty moich naukowych poszukiwań w obszarze katechezy dorosłych, znalazły swoją duszpasterską aplikację w *Uchwałach II Synodu Archidiecezji Katowickiej* oraz w powołaniu Szkoły Katechetów Parafialnych, których zadaniem będzie wspieranie duszpasterzy w prowadzeniu katechezy dorosłych, ze szczególnym uwzględnieniem katechezy rodziców.

Publikacje dotyczące katechezy dorosłych:

1. *Biskupa Herberta Bednorza koncepcja katechezy dorosłych nadal aktualną szansą dla duszpasterskiej formacji uczniów Chrystusa*, w: *Biskup Herbert Bednorz – życie i posługa czwartego biskupa katowickiego. W setną rocznicę urodzin biskupa Herberta Bednorza (1908-2008)*, red. I. CELARY, Księgarnia św. Jacka, Katowice – Piekary Śląskie 2008, s. 136-153.
2. *Drogi odnowy rodziny w Ruchu „Domowy Kościół”*, w: *Nieść nadzieję na współczesne areopagi. Otaczając troską życie*, red. B. BIELA, Księgarnia św. Jacka, Katowice – Piekary Śląskie 2009, s. 214-226.
3. *Zadania dla współczesnego duszpasterstwa wynikające z „Katechumenatu na dzisiejszą godzinę”*, w: *Ks. Franciszek Blachnicki – katechetyk i pastoralista. W dwudziestą rocznicę śmierci Sługi Bożego*, red. R. BUCHTA, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2009, s. 217-234.
4. *Dorosły w Kościele: Wspólnota miejscem, przedmiotem i celem formacji chrześcijańskiej*, w: *Katecheza dorosłych*, red. K. MISIASZEK, J. STALA, Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej „Biblos”, Tarnów 2009, s. 53-95.
5. *Katecheza dorosłych jako szansa urzeczywistnienia się dialogu Kościoła ze światem*, „Forum Teologiczne” 11 (2010), s. 145-157.
6. *„Obudzić olbrzyma” – katecheza dorosłych szansą nowej ewangelizacji w parafii*, w: *Kazateľská činnosť ako integrálna súčasť novej evanjelizácie II*, Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta, Prešov 2014, s. 155-175.

Trzeci obszar naukowo-badawczy dotyczy zagadnień z dziedziny dydaktyki katechezy specjalnej oraz języka katechezy. Badania naukowe prowadzone w tym zakresie pozostają w ścisłym związku z odbywającymi się w Brennej Ogólnopolskimi Konferencjami Katechetów Szkół Specjalnych oraz konferencjami logopedycznymi, organizowanymi we

współpracy z Instytutem Języka Polskiego UŚ w Katowicach (Załącznik nr 6 – pkt. 1.3, 2.3, 2.4.).

Katecheza specjalna jest integralną częścią działalności duszpasterskiej. Zadaniem Kościoła jest włączenie swoich niepełnosprawnych członków – na miarę ich możliwości – w aktywne uczestnictwo w życiu wspólnoty wierzących. W ostatnich latach dokonał się znaczny postęp pedagogiki specjalnej, co sprawiło, że osoby z różnego typu niepełnosprawnościami mogą otrzymać odpowiednią katechezę, do której jako ochrzczeni mają pełne prawo (CT 41). Jednym z wyrazów postępu, jest opracowanie przez środowisko katechetów związanych ze spotkaniami w Brennej programów nauczania religii dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim oraz programu nauczania religii w gimnazjum dla niesłyszących. Niestety, w Polsce nadal nie ma jeszcze podręcznika dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, ani podręcznika metodycznego dla katechety, który ułatwiłby prowadzenie lekcji religii i służył pomocą w uaktywnieniu ucznia. Ten stan rzeczy obliguje do podejmowania badań naukowych w tym zakresie.

Jednym z zadań katechezy jest „by znalazła ona język odpowiedni dla wszystkich współczesnych dzieci, młodzieży i innych kategorii ludzi: język właściwy dla studiujących i naukowców, dla wykształconych, nieuczonych albo stojących na niskim stopniu cywilizacji, nawet dla upośledzonych fizycznie czy umysłowo i innych” (CT 59). Zasadność podejmowania zagadnień związanych z językiem w kontekście szkolnego nauczania religii wynika z faktu, że Bóg, objawiając się, stał się słowem. W tym celu musiał „wcielić” się w język danej kultury. Dlatego także Kościół, aby głosić słowo Boże, musi je „werbalizować” w języku tego narodu, do którego się zwraca. Chcąc zatem skutecznie oddziaływać w obszarze formacji religijnej, należy być coraz bardziej świadomym roli języka w tym procesie i uwzględniać podstawowe w tym względzie założenia. *Effata* – to dobrze znane dzięki przekazowi Ewangelii wg. św. Marka zawołanie Jezusa, skierowane do człowieka głuchoniemego (Mk 7, 32-35). W języku aramejskim oznacza ono nakaz: „otwórz się, bądź gotowy do mówienia, mów poprawnie”. W duchu ewangelicznej posługi, troska o jakość słowa mówionego, będąca wyrazem szacunku dla języka ojczystego, wpisuje się w obszar katechetycznej misji Kościoła (PDK 47).

Publikacje związane z katechezą specjalną:

1. *Program nauczania religii w szkołach dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. Prezentacja i omówienie, „Oligokatecheza”* 1-2 (2006), s. 4-8.

2. *Podręcznik do nauki religii dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. Założenia teoretyczne oraz zasady tworzenia i wykorzystania*, w: *Etyczne i duchowe potrzeby osób niepełnosprawnych*, red. R. BUCHTA, K. SOSNA, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2007, s. 129-143.
3. *Podręcznik jako środek dydaktyczny w katechezie osób z niepełnosprawnością intelektualną*, w: *Podręczniki do nauki religii sens czy bezsens?*, red. J. KOSTORZ, Wydawnictwo i Drukarnia Świętego Krzyża, Opole 2009, s. 143-158.
4. Recenzja: Krzysztof SOSNA, *Jak przygotować dziecko z niepełnosprawnością intelektualną do I Komunii Świętej?*, Prymasowskie Wydawnictwo „Gaudentinum”, Gniezno 2009, ss. 67, „Katecheta” 53,7-8 (2009), s. 134-136.
5. *Nauczyciel religii strażnikiem słowa mówionego*, w: *Profilaktyka logopedyczna w praktyce edukacyjnej*. Tom 2, red. K. WĘSIERSKA, N. MOĆKO, Wydawnictwo KOMLOGO Piotr Gruba, Katowice 2013, s. 80-91.
6. *Ksiądz Stanisław Wilczewski – prekursor śląskiej logopedii*, w: *Zaburzenia płynności mowy - teoria i praktyka*. Tom 1, red. K. WĘSIERSKA, Wydawnictwo KOMLOGO Piotr Gruba, Katowice 2015, s. 15-21.
7. *W hołdzie wybitnym balbutologopedom – Stanisławowi Wilczewskiemu i Gene'owi J. Brutenowi*, współautorstwo: K. Sujkowska-Sobisz, K. Węsierska, w: *Zaburzenia płynności mowy - teoria i praktyka*. Tom 2. red. K. WĘSIERSKA, przy współpracy K. GAWEL, Wydawnictwo Harmonia Universalis, Gdańsk 2017 (oddane do druku).

Czwarty obszar zainteresowań naukowo-badawczych koncentruje się wokół zagadnień dotyczących wychowania młodzieży w katechetycznej działalności Kościoła.

Wychowanie młodzieży poprzez katechezę postrzegam jako proces towarzyszenia młodym ludziom w osobistym odkrywaniu prawdy o naturalnej i nadprzyrodzonej godności oraz chrześcijańskim powołaniu człowieka; jako pomoc w poszukiwaniu i wyborze wartości niezbędnych dla pełnej realizacji wszystkich wymiarów tak ujmowanego człowieczeństwa; wreszcie, jako wspieranie ich w samowychowaniu poprzez twórczą współpracę środowisk odpowiedzialnych za proces wychowania, jak: Kościół (parafia), rodzina, szkoła oraz szeroko rozumiana wspólnota narodu.

W prowadzonych badaniach wielokrotnie odwoływałem się do dokumentów nauczania Kościoła, wydobywając z nich wskazania dotyczące wychowania człowieka poprzez katechezę. Kluczowym pośród nich wydaje się soborowa *Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim*, gdzie istotę wychowania ujmuje się jako dążenie do kształtowania osoby ludzkiej, mające na uwadze jej cel ostateczny oraz dobro społeczeństw, których członkiem jest człowiek oraz obowiązki w których będzie uczestniczył, gdy dorośnie (DWCH 1). Wynika stąd, że chrześcijańskiemu wychowaniu wytycza się dwa główne cele: wychowanie religijne i wychowanie do życia we wspólnocie narodu, inaczej rzecz ujmując – wychowanie

do patriotyzmu. Można to wyrazić jako powinności wobec Boga i powinności wobec ludzi, co przywodzi na myśl ewangeliczną zasadę Jezusa: „Oddajcie cesarowi to, co należy do cesarza, a Bogu to, co należy do Boga” (Mk 12,17). W tym duchu, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*, ujmuje wychowanie do życia wspólnotowego, jako integralne przygotowanie młodzieży do podjęcia zadań we wspólnotach i społecznościach naturalnych i nadprzyrodzonych (PDK 28).

Dokonujące się w Europie w ostatnich dziesięcioleciach przemiany społeczno-kulturowe, a zwłaszcza wejście Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku, stworzyły dla katechezy nowy kontekst wychowania ku wartościom. Wychowawczą koniecznością staje się dzisiaj umacnianie chrześcijańskiej wspólnoty ducha, u podstaw której znajduje się fundamentalna prawda o niezbywanej godności każdego człowieka, jego powołaniu do osobistej świętości, do wolności i odpowiedzialności. Postulowane przez różne środowiska budowanie europejskiej „Ojczyzny Ojczyzn”, nie może się dokonywać bez poszanowania dla własnego narodu, ojczyzny czy kultury. Ich poznanie i akceptacja przez młodych, jest warunkiem ubogacenia nimi społeczności narodów Europy. Problem ten, wielokrotnie podejmowany w nauczaniu św. Jana Pawła II, powinien znaleźć szersze przełożenie w katechetycznej działalności Kościoła. Młodzież w Polsce stoi dziś przed wyzwaniem, których nośnikami są toczące się procesy ekonomiczne i ideologiczne. Młody człowiek staje także w obliczu nowych zadań, nowej kultury i nowych sytuacji społecznych, w których często trudno jest mu się odnaleźć. Dotyczy to zwłaszcza deprecjonowania i kontestowania chrześcijańskiego spojrzenia na problematykę małżeństwa i rodziny oraz osłabienia tożsamości religijno-kulturowej wobec nasilającego się w Europie zjawiska migracji. W tym kontekście, szczególnego znaczenia nabierają działania katechetyczne i duszpasterskie mające na celu przygotowanie młodzieży do odkrycia własnego powołania oraz wprowadzanie jej do aktywnego udziału w życiu i misji Kościoła.

Badania naukowe dotyczące wychowania młodzieży w katechezie, zainspirowały mnie utworzenia w 2013 roku Katolickiej Akademii Nauczycieli i Wychowawców, jako platformy wymiany doświadczeń i pedagogiczno-religijnych poszukiwań podmiotów odpowiedzialnych za wychowanie młodzieży. Wskazana tematyka była także przedmiotem obrad XVII Europejskiego Forum Nauczania Religii w Szkołach, zorganizowanego w Katowicach w 2016 roku (Załącznik nr 6 – pkt. 1.2, 2.4.).

Publikacje dotyczące wychowania młodzieży w katechezie:

1. *Evangelisierung der Jugend im gesellschaftlichen Wandel des sich vereinigenden Europas*, w: *Europa Christlich Gestalten. Hoffnung und Angst der Menschen in Europa als Herausforderung für die Soziallehre der Kirche. Festschrift für Prof. Dr. Lothar Ross zum Abschluss seines Wirkens an der Schlesischen Universität*, red. H. Krzysteczko, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2005, s. 162-171.
2. *Katecheza o cierpieniu, chorobie i śmierci jako forma duszpasterskiego towarzyszenia młodzieży gimnazjalnej*, w: *W poszukiwaniu sensu cierpienia. Dialog interdyscyplinarny*, red. A. BARTOSZEK, Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej „Biblos”, Katowice 2006, s. 218-228.
3. *Wychowanie młodzieży do patriotyzmu w kontekście procesu europejskiej integracji i globalizacji*, w: *Wychowanie młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych. Część I: Wychowanie ogólne*, red. J. STALA, Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej „Biblos”, Tarnów 2007, s. 169-214.
4. *Kształtowanie postawy odpowiedzialności za budowanie cywilizacji miłości jako istotny element katechetycznej formacji młodzieży w świetle nauczania Jana Pawła II*, w: *Między wiarą i życiem. Etyczno-pedagogiczne wyzwania wiary i ateizmu*, red. M. DROŻDŻ, S. KUBOŃ, Mała Poligrafia Redemptorystów w Tuchowie, Kraków 2008, s. 91-111.
5. *Orędzie papieża Benedykta XVI na XXIII Światowy Dzień Młodzieży w Sydney (2008) aktualnym wskazaniem dla katechezy wprowadzającej do misji*, „Studia Pastoralne” 4 (2008), s. 251-267.
6. *Katecheza parafialna młodzieży szkół ponadpodstawowych wsparciem w procesie przygotowania do małżeństwa i rodziny*, w: *Rodzina w trosce o życie – Kościół w trosce o rodzinę*, red. R. BUCHTA, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2010, s. 183-201.
7. *Błogosławionego Jana Pawła II myśli o ojczyźnie inspiracją dla wychowania do patriotyzmu*, w: *Ordo Dei Inspiracje myślą bł. Jana Pawła II*, „Zeszyty Pastoralne Instytutu Akcji Katolickiej Diecezji Sosnowieckiej” 12 (2011), s. 25-36.

Niezwykle dla mnie istotny, **piąty obszar zainteresowań naukowo-badawczych** dotyczy chrześcijańskiego wtajemniczenia i mistagogii.

Wtajemniczenie i *mistagogia* to pojęcia, które na trwałe znalazły już swoje miejsce w języku osób odpowiedzialnych za wprowadzanie wiernych w tajemnice sprawowanych misterii. Związane z instytucją katechumenatu, w powszechnym odbiorze rozumiane są często jako pojęcia bardzo zbliżone lub wręcz synonimiczne. Analiza księgi *Obrzędów chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych* pokazuje, że zgodnie z intencją Soboru Watykańskiego II, cały proces wtajemniczenia chrześcijańskiego podzielony został na cztery okresy wtajemniczenia. Ostatnim z nich jest okres „mistagogii”, zmierzający dzięki pogłębionej katechezie, a zwłaszcza doświadczeniu wynikającemu z przyjętych już

sakramentów, do pełniejszego pojmowania „misteriów” i do życia we wspólnocie. Tak pomyślana struktura chrześcijańskiego wtajemniczenia wskazuje zatem, że *wtajemniczenie* i *mistagogia* nie są pojęciami synonimicznymi. Są to pojęcia zakresowo różne, gdzie mistagogia, jako część całości procesu chrześcijańskiego wtajemniczenia, jest pojęciem węższym. Zgodnie z wielowiekową tradycją posiada ona własne cele, które realizuje w sposób dla siebie właściwy. Specyfika mistagogii sprawia, że jest ona postrzegana jako faktyczne spotkanie katechezy z doświadczeniem płynącym z celebracji.

Instrukcja Episkopatu Polski, wydana dla duchowieństwa w związku z wprowadzeniem OChWD stwierdza, że „elementy wtajemniczenia chrześcijańskiego, które wskazuje nowa księga, powinny znaleźć szerokie zastosowanie w każdej formie katechizacji. (...) Należy również często wracać do katechezy typu mistagogicznego i przypominać wiernym znaczenie sakramentów, które przyjęli” (9 maja 1989 roku). Wskazana konieczność prowadzenia katechezy „typu” mistagogicznego, obliguje do poszukiwania aktualnych możliwości realizacji mistagogicznej funkcji katechezy, pozostającej „w służbie wtajemniczenia chrześcijańskiego” (DOK 64-68).

W sensie ścisłym, mistagogia patrystyczna miała na celu dalszą formację neofitów. Odbывała się w oktawie Paschy, a więc bezpośrednio po przyjęciu przez nich podczas liturgii Wigilii Paschalnej sakramentów inicjacji. W kolejne dni oktawy wygłaszano wówczas tzw. katechezy mistagogiczne, czyli cykle homilii, dzięki którym nowo ochrzczeni mogli wejść w głębsze rozumienie misteriów chrześcijańskich oraz odkryć ich ściśle powiązanie z własnym życiem. Z uwagi na stosowanie wówczas tzw. prawa tajemnicy (*disciplina arcani*), najważniejsze wyjaśnienia dotyczące obrzędów sakramentów inicjacji chrześcijańskiej miały miejsce dopiero po ich przyjęciu. Charakterystyczną cechą katechez mistagogicznych było wprowadzanie neofitów w głębię misterium poprzez wyjaśnianie obrzędów liturgicznych w świetle typologii biblijnej. W ten sposób akcentowano wzajemne powiązania Biblii i liturgii oraz uczono praktyki życia chrześcijańskiego, w którym oba sposoby obecności Boga (w słowie i sakramencie) powinny znaleźć należne im miejsce. Ważnym elementem katechez mistagogicznych była również troska o ukazanie jedności i wzajemnych powiązań pomiędzy sakramentami inicjacji chrześcijańskiej. Znajdowało to swój wyraz w ich teologicznej interpretacji jak i w praktyce ich wspólnego udzielania.

Patrystyczna metoda mistagogii powinna stanowić ważny punkt odniesienia dla współczesnego wtajemniczenia katechetycznego. Wobec odmiennych uwarunkowań dzisiejszej posługi katechetycznej, koniecznym jest jednak nie tyle wierne przenoszenie

starożytnej praktyki katechetycznej, co raczej jej dostosowanie do uwarunkowań współczesności.

Publikacje dotyczące chrześcijańskiego wtajemniczenia i mistagogii:

1. *Wychowanie do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego w świetle dokumentów katechetycznych metropolity katowickiego arcybiskupa Damiana Zimonia*, w: *Vobis episcopus vobiscum christianus – Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi w dwudziestolecie posługi biskupiej w archidiecezji katowickiej oraz w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. W. MYSZOR, A. MALINA, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2004, s. 110-119.
2. *Przygotowanie dzieci do Pierwszej Komunii Świętej w wieku przedszkolnym jako droga formacji rodzin – w świetle zaleceń pastoralnych biskupów katowickich*, w: *Eucharystia – pokuta i pojednanie w katechezie. Problemy i wyzwania*, red. J. STALA, Jedność, Kielce 2007, s. 205-220.
3. *Katecheza mistagogiczna jako droga prowadzenia wiernych do wewnętrznego uczestnictwa w celebracji Eucharystii w świetle Posynodalnej adhortacji apostolskiej „Sacramentum Caritatis”*, „Katecheta” 52,1 (2008), s. 11-22.
4. *Wychowanie do rozumienia symboli sakramentalnych i postaw liturgicznych w świetle katechez mistagogicznych św. Cyryla Jerozolimskiego*, w: *Wychowanie w wierze w kontekście przemian współczesności*, red. R. BUCHTA, S. DZIEKOŃSKI, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2011, s. 129-146.
5. *Katechetyczne wtajemniczenie i mistagogia w świetle „Verbum Domini”*, w: *Kerygma. Biblia. Katecheza*, „Studia Katechetyczne” 8 (2012), s. 113-135
6. *Przygotowanie do życia sakramentami we wspólnocie parafialnej w Roku Wiary*, „Studia Pastoralne” 9 (2013), s. 217-299.

Aktualnie, przedstawiony obszar zainteresowań został rozwinięty poprzez realizowany projekt badawczy dotyczący mistagogii w polskiej refleksji i praktyce katechetyczno-duszpasterskiej po II Soborze Watykańskim.

Dotychczasowe obszary zainteresowań naukowo-badawczych staram się rozwijać poprzez podejmowanie zagadnień istotnych z punktu widzenia teorii i praktyki katechetycznej. Do katalogu publikacji potwierdzających moje zaangażowanie na różnych płaszczyznach badawczych można dołączyć opracowania z zakresu **katechetyki szczegółowej** oraz artykuły o charakterze **popularnonaukowym**:

1. *Organizacja pedagogicznych badań empirycznych dla potrzeb katechezy*, „Studia Pastoralne” 2 (2006), s. 298-314.
2. *Dar spotkania Boga – nowa seria podręczników do nauki religii pod redakcją p. dr hab. Elżbiety Osewskiej i ks. prof. PAT dra hab. Józefa Stali*. Tarnów - Wydawnictwo „Biblos”. *Prezentacja i omówienie pakietu edukacyjnego do klasy IV szkoły podstawowej „Bóg mnie woła”*, „Studia Pastoralne” 5 (2009), s. 378-382.

3. *Ofiara zbawcza Chrystusa w nowych programach i podręcznikach do nauczania religii*, „Studia Teologiczne i Humanistyczne” 2,1 (2012), s. 134-148.
4. *Historia budowy kościoła Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa w Piotrowicach*, „Wiadomości Archidiecezjalne” 2004, nr 6, s. 257-258.
5. *Refleksje wielkopostne: I. Droga na Górę Synaj, II. Boże przykazania - gwarancją naszej wolności, III. Moje miejsce na drodze krzyżowej*; w: *Nas wezwał. Zamyślenia i refleksje o kapłaństwie*, zebrał i opracował Z. RYZNER, Dom Świętego Józefa, Katowice 2010, s. 93-104.

3.2. Praca naukowo-dydaktyczna

Moje zainteresowania naukowo-badawcze zostały zaprezentowane w dwóch monografiach. Pierwsza za nich: *Znajomość przypowieści ewangelicznych u katechizowanych maturzystów w Rudzie Śląskiej*, to opublikowana rozprawa doktorska. Druga monografia: *Mistagogia w polskiej refleksji i praktyce katechetyczno-duszpasterskiej po II Soborze Watykańskim*, stanowi tytuł osiągnięcia naukowego wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.).

Efekty mojej pracy naukowo-badawczej widoczne są w publikacjach naukowych (Załącznik nr 4). W wymiarze liczbowym publikacje tworzące mój dorobek naukowo-badawczy przedstawiają się następująco:

- Druki zwarte i wydawnictwa redaktorskie (21)
- Artykuły naukowe w języku polskim i w języku obcym (29)
- Artykuły popularnonaukowe (4)
- Poster (1)
- Recenzje książek (4)
- Hasła leksykograficzne (1)
- Wprowadzenia (5)
- Recenzje wydawnicze (1)
- Sprawozdania (23)
- Współautorstwo podręczników do nauczania religii (6)

W obszarze pracy dydaktycznej w Wydziale Teologicznym UŚ prowadziłem zajęcia dla studentów studiów magisterskich na kierunku *teologia i nauki o rodzinie* oraz dla słuchaczy Podyplomowych Kwalifikacyjnych Studiów Teologiczno-Katechetycznych; Dwusemestralnych Studiów Podyplomowych w Zakresie Kwalifikacji z Oligofrenopedagogiki; Podyplomowych Studiów Teologii Pastoralnej.

W ramach studiów magisterskich na kierunku *teologia* w latach 2003-2014 prowadziłem:

Wykłady:

- *Katechetyka materialna*
- *Katechetyka szczegółowa*
- *Katecheza specjalna*
- *Pedagogika specjalna*
- *Teologia biblijna*
- *Nowy Testament (Pisma Pawła)*
- *Dzieje Apostolskie i Listy Protopawłowe*
- *Listy Deuteropawłowe i Katolickie*

Ćwiczenia:

- *Katechetyka materialna*
- *Katechetyka szczegółowa*
- *Metodyka katechezy*

Praktyki pedagogiczno-katechetyczne:

- *Przygotowanie pedagogiczno-katechetyczne: szkoła podstawowa (praktyki ciągłe)*
- *Przygotowanie pedagogiczno-katechetyczne: gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalne (praktyka ciągła)*

W ramach studiów magisterskich na kierunku *nauki o rodzinie* (II stopień) w latach 2014-2016 prowadziłem wykład i ćwiczenia z modułu kształcenia: *Duchowość rodziny w kontekście pluralizmu religijnego*.

Dla słuchaczy Podyplomowych Kwalifikacyjnych Studiów Teologiczno-Katechetycznych w latach 2004-2007 prowadziłem wykład i ćwiczenia: *Katechetyka materialna* oraz wykład: *Nowy Testament – Ewangelie Synoptyczne*.

W ramach Dwusemestralnych Studiów Podyplomowych w Zakresie Kwalifikacji z Oligofrenopedagogiki w roku akademickim 2006/2007 prowadziłem wykład: *Przygotowanie*

do sakramentów inicjacji chrześcijańskiej osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz Etyczne i moralne problemy i potrzeby osób z niepełnosprawnością.

Dla słuchaczy Podyplomowych Studiów Teologii Pastoralnej w latach 2009-2016 (semestr letni) prowadziłem ćwiczenia: *Dydaktyka katechezy*.

W bieżącym roku akademickim 2016/2017 prowadzę zajęcia dla studentów studiów magisterskich na kierunku *teologia*:

Wykłady:

- *Moduł kształcenia – Katechetyka 1*
- *Moduł kształcenia – Katechetyka 2*
- *Religia w systemie edukacyjnym*

Konwersatoria:

- *Moduł kształcenia – Katechetyka 1*
- *Moduł kształcenia – Katechetyka 2*

Ćwiczenia:

- *Moduł kształcenia - Katechetyka 1*
- *Moduł kształcenia - Katechetyka 2*
- *Religiologia, Ekumenizm, Misjologia*

Praktyki pedagogiczno-katechetyczne:

- *Moduł kształcenia – Katechetyczna praktyka pedagogiczna 1 (szkoła podstawowa)*
- *Moduł kształcenia – Katechetyczna praktyka pedagogiczna 2 (gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalne)*

Prowadząc zajęcia dla studentów korzystam z nowych technologii: ważną częścią zajęć są prezentacje multimedialne; studenci mają możliwość kontaktu z prowadzącym za pomocą poczty e-mail oraz telefonu komórkowego. W każdym tygodniu mogą skorzystać z konsultacji naukowych w Wydziale Teologicznym UŚ i w Wydziale Katechetycznym Kurii Metropolitalnej.

3.3. Praca administracyjno-organizacyjna

Pracę w Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach rozpocząłem 1 października 2003 roku, podejmując obowiązki adiunkta naukowo-dydaktycznego. Z aktywnością naukową wiąże się także praca administracyjno-organizacyjna, która jest

warunkiem współpracy akademickiej pojmowanej jako *universitas*. Moją aktywność na forum Wydziału Teologicznego dokumentują następujące fakty:

- Opiekun praktyk pedagogiczno-katechetycznych na kierunku: *teologia* (studia niestacjonarne od roku 2003; studia stacjonarne od roku 2009)
- Opiekun praktyk pedagogicznych na kierunku: *nauki o rodzinie* (w latach 2013-2015)
- Koordynator praktyk zawodowych dla studentów Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego na kierunkach: *teologia* i *nauki o rodzinie* (w latach 2008-2012)
- Praca w Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej (członek WKR w roku akademickim 2008/2009; egzaminator WKR w roku akademickim: 2004/2005, 2005/2006, 2007/2008, 2009/2010; sekretarz WKR w roku akademickim 2011/2012; zastępca przewodniczącego WKR w roku akademickim 2015/2016, 2016/2017)
- Opiekun studentów studiów niestacjonarnych rok I-V na kierunku: *teologia* (od roku 2004) i *nauki o rodzinie* (od roku 2014)
- Wydziałowy tutor dla olimpijczyków podejmujących studia na Wydziale Teologicznym UŚ (od roku 2014)
- Członek Rady Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego (w kadencji 2012-2016; 2017-2020)
- Praca w zespole ds. promocji Wydziału Teologicznego UŚ
- Współorganizator Dni Otwartych Wydziału Teologicznego UŚ (w roku 2015 i 2016)
- Członek zespołu przygotowującego *Raport samooceny* dla Państwowej Komisji Akredytacyjnej (w roku 2016)
- Praca w redakcji „Studiów Pastoralnych”: członek redakcji (2004-2009); sekretarz (2010-2017); zastępca redaktora naczelnego (od roku 2017-)
- Recenzje artykułów naukowych w: „Studia Katechetyczne” (2016); „Studia Oecumenica” (2017)
- Kierownik Podyplomowych Kwalifikacyjnych Studiów Teologiczno-Katechetycznych (od 14.02-10.08.2011 r.)
- Kierownik Podyplomowych Studiów Katechezy Przedszkolnej (od 18.02.2017 r. -)
- W latach 2005-2017 byłem organizatorem bądź współorganizatorem 67 międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych, sympozjów i warsztatów (Załącznik nr 6 – pkt. 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4).

3.4. Praca ze studentami

Pracę ze studentami Wydziału Teologicznego UŚ rozpocząłem 1 października 2003 roku. W początkowym okresie, szczególną pomocą okazały się dla mnie doświadczenia w pracy z młodzieżą akademicką uzyskane w latach 1993-1999 w Rudzie Śląskiej w ramach biblijnych spotkań formacyjnych, a zwłaszcza cotygodniowe programy dla młodzieży prowadzone w diecezjalnym radiu „Arka” w latach 1996-1998. Współpracę ze studentami realizuję obecnie przede wszystkim poprzez prowadzenie zajęć dydaktycznych, konwersatoriów, ćwiczeń oraz jako opiekun praktyk pedagogiczno-katechetycznych. O moim zaangażowaniu na rzecz studentów świadczą następujące przedsięwzięcia:

- Warsztaty organizowane we współpracy ze Studenckim Kołem Teologów UŚ (Złącznik nr 6 – pkt. 2.2)
- Dodatkowe konsultacje metodyczne oraz spotkania ze studentami w Wydziale Katechetycznym Kurii Metropolitalnej w Katowicach
- Przekazywanie studentom bieżących informacji na temat aktualnej sytuacji dotyczącej nauczania religii w szkole oraz potrzeb i możliwości na rynku pracy
- Pomoc studentom i absolwentom Wydziału Teologicznego w znalezieniu pracy (kontakt z proboszczami oraz dyrektorami placówek oświatowych); w uzyskaniu misji kanonicznej oraz dalsza opieka merytoryczna związana z awansem zawodowym i formacją stałą nauczyciela religii
- Organizowanie i prowadzenie wyjazdów studyjnych do Izraela dla słuchaczy Podyplomowych Studiów Teologii Pastoralnej oraz innych absolwentów Wydziału Teologicznego.

4. Tytuł osiągnięcia naukowego – *Monografia Mistagogia w polskiej refleksji i praktyce katechetyczno-duszpasterskiej po II Soborze Watykańskim*

Już na początku prac badawczych znacznego wysiłku badawczego wymagało opracowanie na potrzeby katechetyki pojęcia mistagogia, bowiem termin ten posiada długą historię, której początki sięgają czasów przedchrześcijańskich. W języku kościelnym termin ten pojawił się już w pierwszych wiekach istnienia Kościoła. Patrystyczna mistagogia rozwijała się wraz z katechumenatem i wraz z jego zanikiem odeszła w zapomnienie. Pomimo to, o mistagogii w Kościele można mówić nawet wówczas, gdy samo pojęcie nie jest

używane, lecz treści w nim zawarte oraz działania oddające jego istotę znajdują swoje odzwierciedlenie na płaszczyźnie refleksji teologicznej i w praktyce duszpasterskiej. Od czasów chrześcijańskiej starożytności pojęcie mistagogii uległo znacznemu rozwojowi, stając się współcześnie terminem równie złożonym, co wieloznacznym. Odnowa mistagogii w czasach współczesnych, której inicjatorami byli przedstawiciele ruchu liturgicznego i kerygmatycznego spowodowała, że poszczególne nauki teologiczne, jak liturgika, homiletyka, katechetyka, teologia pastoralna czy pedagogika religii czują się uprawnione, aby akcentować różne jej ujęcia oraz możliwości interpretacji. Z uwagi na wynikającą z tego obiektywną trudność jednoznacznego zdefiniowania współczesnego rozumienia pojęcia mistagogii, uzasadnionym wydaje się aby mówić o jednym z możliwych sposobów ujmowania mistagogii, niż dążyć do arbitralnych rozstrzygnięć. Podejmując temat mistagogii w świetle Soboru Watykańskiego II, należy zauważyć, że nauczanie soborowe zainicjowało dwa główne nurty współczesnej interpretacji mistagogii. Pierwszy z nich to nawiązująca do patrystycznej katechezy sakramentalnej mistagogia liturgiczno-katechetyczna, drugi zaś to zorientowana antropologicznie tzw. nowa mistagogia, określana także jako mistagogia w rozumieniu transcendentally-teologicznym. Przedmiotem mojej rozprawy jest mistagogia ujmowana w aspekcie liturgiczno-katechetycznym.

Kompleksowość badań wynika z faktu, że już kardynał Karol Wojtyła w swoim studium o realizacji *Vaticanum II*, mówił wprost o potrzebie „inicjacji soborowej” a nawet „wtajemniczenia” Ludu Bożego w Sobór. W świetle słów uczestnika soboru – późniejszego papieża – całościowe odczytanie soborowego nauczania o misterium Chrystusa i Kościoła urzeczywistniającym się w Liturgii (KL 2) oraz jego katechetyczna adaptacja staje się zadaniem najwyższej wagi. Świadomość ogromnego znaczenia wtajemniczającego wymiaru katechezy stała się dla mnie motywacją do podjęcia pastoralnych badań nad mistagogią.

4.1. *Mistagogia w polskiej refleksji i praktyce katechetyczno-duszpasterskiej po II Soborze Watykańskim*, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2017, ss. 524.

Rezultatem samodzielnej pracy badawczej jest monografia: *Mistagogia w polskiej refleksji i praktyce katechetyczno-duszpasterskiej po II Soborze Watykańskim*. Kluczowym dla zobrazowania obszaru przeprowadzonych badań jest użyte w tytule pracy określenie „katechetyczno-duszpasterski”. W posynodalnej adhortacji apostolskiej *Catechesi tradendae* zawarte jest nauczanie o konieczności katechezy w szerszym znaczeniu, podejmowanej dla

dojrzałości i umocnienia wiary. Nie rezygnując z właściwego tradycyjnej katechezie wymiaru nauczania, katecheza o charakterze duszpasterskim znacznie je przewyższa (CT 25). Wynika to z faktu, że ma ona na celu nie tylko przekaz wiedzy religijnej, lecz także kształtowanie prawdziwej mentalności wiary, istotnej dla życia chrześcijańskiego w konkretnych sytuacjach jednostek i społeczeństwa. W ten sposób staje się ona drogą inicjacji do życia liturgiczno-sakramentalnego, gdzie sprawowane sakramenty wszczepiają człowieka w tajemnicę zbawienia, uświęcają jego życie w każdym jego przejawie oraz umożliwiają kontakt z tajemnicą paschalną Chrystusa. Katecheza rozumiana w ujęciu duszpasterskim jest równocześnie formacją do życia eklesjalnego, które ze wspólnoty wierzących w Chrystusa czyni *communio* prawdy, miłości i życia. Taki sposób rozumienia katechezy wyznaczył kierunek podjętych w rozprawie analiz.

Monografia podzielona została na pięć rozdziałów. Dwa pierwsze koncentrowały się na ukazaniu mistagogii w Kościele starożytnym oraz jej odnowie w czasach współczesnych. Trzy kolejne odnosiły się do podstawowych wymiarów mistagogii liturgiczno-katechetycznej, jakimi są wprowadzanie katechizowanych w historyczny wymiar misterium zbawienia, otwieranie ich na misterium chrześcijańskie celebrowane w liturgii oraz włączanie w życie wspólnoty Kościoła.

W pierwszym rozdziale ukazano źródła oraz istotę starożytnej mistagogii chrześcijańskiej. Na tle historycznego rozwoju, biorącego początek w czasach przedchrześcijańskich, poprzez okres apostołski, a następnie patrystyczny, omówiono mistagogię w nauczaniu i praktyce starożytnego Kościoła. Analiza pism Ojców Apostolskich, a zwłaszcza katechez mistagogicznych IV wieku, zmierzała do określenia mistagogii właściwej dla Wschodniego i Zachodniego Kościoła. W kontekście prowadzonych badań postawiono pytanie o model starożytnej mistagogii chrześcijańskiej stosowany w nauczaniu i praktyce pastoralnej Ojców Kościoła. W ostatniej części wydobyto z zebranych dokumentów uwarunkowania duszpasterskie, które doprowadziły do zaniku katechumenatu chrzcielnego, stając się przez to kresem starożytnej mistagogii chrześcijańskiej.

W rozdziale drugim ukazano odnowę mistagogii w czasach współczesnych. Punktem wyjścia dla prowadzonych badań było przedstawienie genezy i wkładu ruchu liturgicznego i kerygmatycznego na rzecz współczesnej mistagogii. W dalszej kolejności przedmiotem analiz było nauczanie Soboru Watykańskiego II o misterium Chrystusa i Kościoła urzeczywistniającym się w liturgii, stanowiące punkt odniesienia dla teologicznej refleksji nad współczesnym sposobem rozumienia mistagogii. Przedmiotem badań było także nauczanie Soboru odnośnie do formacji liturgicznej Ludu Bożego oraz wskazania dotyczące

chrześcijańskiego wtajemniczenia. W ostatniej części tego rozdziału przedmiotem studium stały się najważniejsze myśli głównych przedstawicieli ruchu kerygmatycznego w Polsce, które łącząc się z tematem katechezy mistagogicznej tworzą jej podstawy. W ten sposób ukazany został pierwszy zarys polskiej historii katechezy mistagogicznej.

W rozdziale trzecim podjęto zagadnienia związane z ekonomią zbawienia w Starym Testamencie. Istotnym zadaniem było ukazanie „czynów i słów” Boga, jako konstytutywnych elementów historii zbawienia oraz zapowiedzi sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego w czasach Starego Testamentu. Następnie ukazano Wcielenie Chrystusa jako centralne wydarzenie zbawcze oraz wynikające z niego zobowiązania dla katechezy. W kolejności przedmiotem uwagi stał się Kościół jako wspólnota oczekująca na ostateczne dopełnienie się historii zbawienia. W ostatniej części dokonana została analiza założeń dydaktyczno-wychowawczych *Programu katechizacji* (1971) oraz opracowanych na jego podstawie katechizmów w aspekcie mistagogicznego wprowadzenia katechizowanych w historyczny wymiar misterium zbawienia. Analiza wypełnia dotychczasową lukę w badaniach tego oryginalnego rozkwitu polskiej katechetyki.

W rozdziale czwartym podjęta została refleksja nad zgromadzeniem liturgicznym jako uprzywilejowanym kontekstem dla mistagogii. Uwzględniając zadania katechezy wynikające z jej relacji do liturgii, przedmiotem analizy było kolejno wprowadzanie katechizowanych w misterium roku liturgicznego oraz katecheza wprowadzająca w celebrację sakramentów. Oprócz szczegółowej analizy nauczania katechetycznego na temat sakramentów wtajemniczenia, przedstawione zostały zagadnienia związane z wychowaniem do rozumienia symboli oraz przygotowaniem do świadomego uczestnictwa w celebracjach sakramentalnych.

Przedmiotem studium ostatniego rozdziału monografii było misterium Kościoła ujmowane w polskim nauczaniu katechetycznym oraz tematyka związana z kształtowaniem wspólnoty Kościoła, jako szczególne zadanie katechezy mistagogicznej. W dalszej kolejności podjęto zagadnienia wiążące się z wychowaniem do misji, rozumianym jako formacja świadków wiary. Tematyka ostatniej części dotyczyła mistagogicznego wymiaru wychowania we wspólnocie rodzinnej. Szczegółowej analizie poddano cele i zadania katechumenatu rodzinnego, wynikające z misji rodziny jako „domowego Kościoła” (FC 21).

Badania nad mistagogią liturgiczno-katechetyczną w ujęciu założonym przez autora niniejszej rozprawy nie zostały do tej pory przeprowadzone. Pomimo znacznej liczby opracowań poświęconych poszczególnym aspektom katechetycznego wtajemniczenia, brakuje publikacji, która skoncentrowałaby się na całościowym przedstawieniu zagadnienia

mistagogii w polskiej refleksji i praktyce katechetyczno-duszpasterskiej po II Soborze Watykańskim. Istniejący brak uzupełnia niniejsza monografia.

4.2. Recenzja wydawnicza

Recenzentem naukowym publikacji *Mistagogia w polskiej refleksji i praktyce katechetyczno-duszpasterskiej po II Soborze Watykańskim* był: ks. prof. dr hab. Radosław Chałupniak, Dziekan Wydziału Teologicznego w Opolu.

Z recenzji ks. prof. dra hab. Radosława Chałupniaka: „W kontekście wielkich pytań dotyczących współczesnego Kościoła i jego katechezy ks. dr Roman Buchta podejmuje niezwykle ważną problematykę związaną z zagadnieniem mistagogii w polskiej refleksji i praktyce katechetyczno-duszpasterskiej po II Soborze Watykańskim. (...) Termin „mistagogia” złożony i wieloznaczny, bywa często określany słowami: „wtajemniczenie”, „inicjacja”. Autor książki umieszcza go w odniesieniu do starożytnego katechumenatu i przypomina, istotą mistagogii jest ostateczne wprowadzenie ochrzczonych w misterium wiary chrześcijańskiej. Bardzo ciekawe i inspirujące są rozważania ks. R. Buchty dotyczące historycznego rozwoju tego pojęcia postrzegane z płaszczyzny szczegółowych dyscyplin: liturgiki, homiletyki, katechetyki czy teologii pastoralnej. (...) Podkreślono, że przedmiotem przeprowadzonych w publikacji badań była mistagogia ujmowana w aspekcie liturgiczno-katechetycznym. Warte uznania jest przybliżenie przez Autora dzieła katechezy nie tylko jako przekazu określonych wiadomości czy umiejętności, czyli na poziomie dydaktycznym, lecz przede wszystkim odkrywanie i wyjaśnianie aspektu pedagogiczno-duszpasterskiego (doświadczenie wartości, przeżywanie ich osobistego znaczenia, odniesienie do rzeczywistości zbawienia). We Wstępie do pracy, dobrze przemyślanym i dobrze skonstruowanym, Autor ujawnia ukierunkowania swoich badań oraz artykułuje zasadniczy problem badawczy w postaci konkretnych pytań (...) Tak określona płaszczyzna badań wskazuje nie tylko na dobre zorientowanie Autora w szerokiej tematyce, lecz ujawnia jego solidny warsztat badawczy. Podjęta refleksja wykracza poza obszar wąsko rozumianej katechetyki (nauki o katechezie) i obejmuje zagadnienia związane z całokształtem misji Kościoła. Wyraźnie zostało zaakcentowane, że jest to dzieło poświęcone refleksji i praktyce duszpastersko-katechetycznej. Ten pastoralny charakter pracy pozwala na zastosowanie znanej i adekwatnej do badań metody polegającej na przedstawieniu określonej rzeczywistości, sformułowaniu oceny oraz naszkicowaniu wynikających z tej oceny wniosków i postulatów (...). Godne docenienia jest wykorzystanie w ocenianej książce

znaczącej liczby istotnych publikacji, poczynając od dokumentów Kościoła przez bogatą literaturę przedmiotu. W ten sposób Autor daje się poznać jako osoba czytana i wszechstronnie przygotowana do prowadzenia pogłębionych badań naukowych (...). Zasadniczym wnioskiem przeprowadzonych badań jest stwierdzenie Autora, że ważny postulat katechezy mistagogicznej nie znajduje wystarczającego przełożenia na dokumenty i materiały katechetyczne. Konkludując w ten sposób, ks. Roman Buchta wyraża nadzieję, że kolejna czekająca nas reforma programów katechetycznych będzie dobrą okazją do uzupełnienia dotychczasowych niedociągnięć. Cenne dla praktycznych implikacji zebranych w monografii treści jest zestawienie zasadniczych postulatów (...), które powinny stać się ważnymi punktami odniesienia dla osób odpowiedzialnych za kształt katechezy w Polsce, do których skierowana jest oceniona monografia. Podsumowując, można napisać, że przedstawiona książka jest cennym wkładem w rozwój polskiej katechetyki i szerzej – myśli teologiczno-pastoralnej w naszym kraju. Warto, by stała się ona lekturą dla współczesnych teologów (...).”

4.3. Cel naukowy, wyniki i ich ewentualne wykorzystanie

W refleksji nad katechezą na pierwszym miejscu podjąć należy zagadnienie celu, którego wyznaczenie jest próbą odpowiedzi na pytanie: Do czego zmierza katecheza? Zobowiązujące wskazania w tym względzie zawarte zostały w *Catechesi tradendae*, gdzie za ostateczny cel katechezy uznaje się doprowadzenie katechizowanych do zjednoczenia, a nawet głębokiej zażyłości z Chrystusem (CT 5). Można to interpretować jako postulat odchodzenia od przeintelektualizowania katechezy na rzecz dowartościowania funkcji wtajemniczenia. Celem niniejszej rozprawy jest poszukiwanie odpowiedzi na pytanie o istotę i charakter mistagogii w katechezie oraz sposoby i formy jej realizacji w polskich programach i katechizmach posoborowych. Problem badawczy zawarty został w pytaniach szczegółowych: Jakie racje przemawiają za tym, aby uznać mistagogię za najważniejszy wymiar katechezy? Czy na podstawie refleksji katechetyczno-duszpasterskiej, inspirowanej nauczaniem Soboru Watykańskiego II, można mówić o polskiej katechezie mistagogicznej? W jakim stopniu przemyślenia i postulaty polskich katechetyków i duszpasterzy znalazły swoją aplikację w opracowanych programach i katechizmach okresu posoborowego?

Odnosząc się do wyników przeprowadzonych w pracy badań, należy zdecydowanie podkreślić, że postulat katechezy mistagogicznej, tak mocno podkreślany w polskiej refleksji duszpastersko-katechetycznej w okresie posoborowym, nie znajduje dziś wystarczającego

zastosowania w najnowszych dokumentach katechetycznych. W sytuacji, kiedy w Kościele polskim zasadniczo nie prowadzi się w parafiach systematycznej katechezy, zwłaszcza mającej na celu pogłębienie życia religijnego po przyjęciu przez dzieci i młodzież sakramentów, wskazania zawarte w obowiązujących dokumentach programowych pozostają jedynie czysto teoretyczne. Ich praktyczna realizacja stanie się możliwa dopiero wówczas, gdy podjęte zostaną w Polsce rzeczywiste dążenia do przekształcenia wspólnoty parafialnej w autentyczny podmiot katechezy – zwłaszcza katechezy dorosłych oraz katechezy rodziny. Warunkiem nadrzędnym w tym względzie jest konieczność opracowania dokumentów katechetycznych, w których katecheza parafialna jednoznacznie zostanie ukazana jako podstawowa droga formacji chrześcijańskiej. Nie wydaje się to jednak możliwe bez uprzedniej zmiany myślenia o katechezie parafialnej jako jedynie dopełniającej szkolne nauczanie religii.

Uzyskane w pracy wyniki badań uprawniają do przedstawienia postulatów szczegółowych mających na celu dowartościowanie mistagogicznego wymiaru katechezy, jak: poszukiwanie form systematycznej katechezy mistagogicznej w parafii; konieczność bliższego współdziałania w procesie chrześcijańskiego wtajemniczenia podstawowych środowisk katechetycznych – parafii, rodziny i szkoły – z uwzględnieniem właściwych dla nich celów i form katechezy; rozwijanie katechezy dorosłych jako wsparcia katechumenatu rodzinnego; wzmocnienie mistagogicznego wymiaru formacji kapłanów, alumnów oraz studentów teologii; przygotowanie odpowiednio uformowanych katechetów do podjęcia posługi katechetycznej we wspólnocie parafii.

Przeprowadzona w monografii analiza tekstów źródłowych oraz uzyskane wyniki badań, przybliżając znacznie istotę oraz charakter współczesnej mistagogii liturgiczno-katechetycznej, nie wyczerpują w całości złożonego problemu. Istnieje potrzeba dalszych badań teoretycznych nad sposobami i możliwościami rozwoju mistagogii w środowisku katechezy parafialnej, dokonującego się w korelacji ze szkolnym nauczaniem religii. Dotyczy to zwłaszcza katechezy rodziny, kontynuowanej także po przyjęciu przez dzieci i młodzież sakramentów inicjacji chrześcijańskiej. Przygotowana publikacja może stać się inspiracją dla dalszych naukowych poszukiwań polskich katechetyków oraz doktorantów katechetyki. Posłuży także jako pomoc do badań naukowych, które znajdą swoje zastosowanie w praktyce katechetyczno-duszpasterskiej. Jej lektura przyczyni się do podniesienia poziomu kompetencji mistagogicznych osób odpowiedzialnych za dzieło katechezy oraz alumnów seminariów duchownych i studentów teologii przygotowujących się do pracy katechetycznej.

5. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze

5.1. Projekty badawcze

W ramach pracy naukowo-badawczej prowadziłem działania w celu realizacji projektu badawczego:

- *Wychowanie ku dojrzałemu przeżywaniu wiary we wspólnocie chrześcijańskiej.* Przeprowadzone w latach 2013-2014 na zlecenie Archidiecezji Katowickiej badania ankietowe dotyczące aktualnej sytuacji katechetyczno-duszpasterskiej, wykazały konieczność opracowania długofalowej strategii kształcenia osób odpowiedzialnych za prowadzenie w parafiach spotkań formacyjnych o charakterze pedagogiczno-katechetycznym. Analiza uzyskanych wyników badań oraz opracowanie na ich podstawie przez pracowników Wydziału Teologicznego UŚ nowych programów kształcenia, stworzyło możliwość utworzenia Szkoły Katechetów Parafialnych. Studium odbywające się pod patronatem Wydziału Teologicznego, przewidziane zostało jako dwuletni cykl formacyjny prowadzony w trybie ciągłym. Twórcza zmiana oraz nowość w dotychczasowym funkcjonowaniu poszczególnych parafii, jako podmiotów korzystających z aplikacji wyników badań naukowych polega na tym, że zostanie systematycznie rozwinięta katecheza parafialna, a do pracy duszpasterskiej będą kierowane osoby spoza kręgu duchownych Archidiecezji Katowickiej oraz katechetów posiadających uprawnienia do nauczania religii. W rezultacie przyczyni się to do lepszej organizacji oraz zintensyfikowania działań katechetycznych i duszpasterskich w parafiach.

5.2. Współpraca naukowo-badawcza w kraju i za granicą

W ramach współpracy naukowo-badawczej w kraju zaangażowałem się w następujące projekty:

- Organizacja od 2005 roku Ogólnopolskich Konferencji Katechetów Szkół Specjalnych w Brennej. Spotkania środowiska katechetów szkół specjalnych gromadzące corocznie około 80 osób, stanowią unikalną platformę wymiany pedagogiczno-katechetycznych doświadczeń, dyskusji oraz naukowych poszukiwań. Tematyka konferencji koncentruje się wokół zagadnień dotyczących katechezy sakramentalnej i wychowania osób w szczególnych sytuacjach edukacyjnych (Załącznik nr 6 – pkt. 2.3, 2.4). Oprócz

sesji wykładowych oraz spotkań panelowych z udziałem ekspertów reprezentujących różne ośrodki naukowe, w programie konferencji przewidziane są laboratoria w gronie specjalistów z dziedziny oligo-, sudro- i tyflokatechezy. Efektem prowadzonych prac naukowych było opracowanie i wydanie ogólnopolskich programów nauczania religii: *Program nauczania religii w szkołach dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim*, red. Z. Brzezinka, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2004; M. Polok, *W drodze ku chrześcijańskiej dojrzałości. Program nauczania religii w gimnazjum dla niesłyszących*, red. R. Buchta, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2005.

- Współorganizacja z Instytutem Języka Polskiego UŚ konferencji naukowych poświęconych problematyce logopedycznej:
 - *Profilaktyka logopedyczna w edukacji szkolnej. II Edycja*. Konferencja odbyła się 18 kwietnia 2012 roku na Wydziale Teologicznym UŚ. Uczestnikami dyskusji byli teoretycy i praktycy podejmujący zagadnienia z dziedziny logopedii, językoznawstwa, dydaktyki nauczania języka polskiego oraz z zakresu teologii. Pokłosiem konferencji jest opracowanie i wydanie publikacji: *Profilaktyka logopedyczna w praktyce edukacyjnej. Tom 2*, red. K. Węsierska, N. Moćko, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013.
 - *Co z tym ojczystym? – ekspercki panel dyskusyjny*. Konferencja odbyła się 26 lutego 2015 roku na Wydziale Teologicznym UŚ. Została zorganizowana w ramach Festiwalu Języka Ojczystego – Katowice 20, 25 i 26 lutego 2015 roku. Spotkania miały charakter otwarty i były skierowane do studentów, nauczycieli oraz miłośników języka polskiego.
- Utworzenie w roku 2013 we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Katolickich Archidiecezji Katowickiej oraz Wydziałem Katechetycznym Kurii Metropolitalnej w Katowicach Katolickiej Akademii Nauczycieli i Wychowawców. Spotkania organizowane dwa razy w roku w formie wykładów akademickich i warsztatów metodycznych kierowane są do dyrektorów szkół, nauczycieli, katechetów, rodziców oraz wszystkich osób zainteresowanych problematyką wychowania dzieci i młodzieży. Tematyka kolejnych spotkań, w których każdorazowo uczestniczy od 150-200 osób, ustalana jest w porozumieniu z Zarządem SRK AK. Realizowany projekt stanowi ważny element formacji stałej nauczycieli i jest wyrazem dobrej współpracy Wydziału Teologicznego UŚ z interesariuszami zewnętrznymi.
- Uczestniczyłem w szkoleniu zawodowym w ramach Ogólnopolskiego Spotkania Dyrektorów Wydziałów Katechetycznych: *25 lat katechezy w szkole*. Spotkanie

odbyło się w dniach 10-12 czerwca 2015 roku w Szklarskiej Porębie. Organizatorzy: Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski; Wydział Katechetyczny Legnickiej Kurii Biskupiej.

- Z powołania Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski (14 lutego 2017 roku) uczestniczę w pracach zespołu przygotowującego nową *Podstawę programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce* oraz *Program nauczania religii rzymskokatolickiej w szkołach i przedszkolach* w zakresie katechezy specjalnej.
- W ramach prac Komisji Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski koordynuję pracę zespołu przygotowującego zeszyt katechetyczny programu duszpasterskiego Kościoła w Polsce na lata 2017-2019 „*Duch, który umacnia miłość...*”. W pracach ogólnopolskiego zespołu uczestniczą pracownicy naukowcy Wydziałów Teologicznych: KUL w Lublinie, UKSW w Warszawie, Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz pracownicy Wydziałów Katechetycznych Diecezji Bielsko-Żywieckiej, Opolskiej i Sosnowieckiej.
- We współpracy z Komisją Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski organizuję Ogólnopolskie Spotkanie Dyrektorów Wydziałów Katechetycznych *Cyberprzestrzeń – wyzwaniem dla katechezy i duszpasterstwa*. Spotkanie odbędzie się w dniach od 20-22 czerwca 2017 roku na Wydziale Teologicznym w Katowicach.
- W imieniu Metropolity Katowickiego, ks. abpa Wiktora Skworca uczestniczę w pracach Rady Naukowej opracowującej nowoczesny program edukacji regionalnej oraz powołanie Studiów Podyplomowych przygotowujących nauczycieli do realizacji tegoż programu. W projekcie biorą udział przedstawiciele Zarządu Województwa Śląskiego, Związku Górnośląskiego, WOM, Śląskiego Kuratorium Oświaty i Uniwersytetu Śląskiego.

W ramach współpracy naukowo-badawczej za granicą zaangażowałem się w następujące projekty:

- Współorganizacja Międzynarodowych Konferencji Logopedycznych:
 - *Zaburzenia płynności mowy – teoria i praktyka*. Organizatorzy: Instytut Języka Polskiego UŚ; Wydział Teologiczny UŚ – Katedra Teologii Pastoralnej, Liturgiki, Homiletyki i Katechetyki; Wydział Katechetyczny Kurii Metropolitalnej w Katowicach. Konferencja odbyła się na Wydziale Teologicznym UŚ w Katowicach 9 września 2014 roku. W ramach konferencji wygłosiłem referat: *Ks. Stanisław*

Wilczewski – prekursor śląskiej logopedii. Pokłosem konferencji było opracowanie: *Zaburzenia płynności mowy - teoria i praktyka*. Tom 1, red. K. Węsierska, Wydawnictwo KOMLOGO Piotr Gruba, Katowice 2015.

– *Zaburzenia płynności mowy – teoria i praktyka. Edycja II*. (Projekt finansowany w ramach umowy 940/P-DUN/2016 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę). Organizatorzy: Instytut Języka Polskiego UŚ; Wydział Teologiczny UŚ – Katedra Teologii Pastoralnej, Liturgiki, Homiletyki i Katechetyki; Fundacja AGERE AUDE; Wydział Katechetyczny Kurii Metropolitalnej w Katowicach. Konferencja odbyła się na Wydziale Teologicznym UŚ w Katowicach w dniach 25-26 sierpnia 2016 roku. W ramach konferencji prezentowałem poster przygotowany we współpracy z dr Katarzyną Węsierską z Instytutu Języka Polskiego UŚ oraz prof. Kennethem O. St. Louistem z West Virginia University: *Postawy wobec jąkania w Polsce - wstępne wyniki badań z użyciem POSHA-S wśród księży katolickich, nauczycieli religii oraz studentów teologii specjalności nauczycielskiej i pastoralnej*. Na posterze zaprezentowane zostały wyniki badań prowadzonych w środowisku księży katolickich, alumnów seminariów duchownych, nauczycieli religii oraz studentów teologii przygotowujących się do wykonywania zawodu nauczyciela religii. W tym celu wykorzystano polską wersję standaryzowanego narzędzia diagnostycznego *Public Opinion Survey of Human Attributes – Stuttering (POSHA-S)*. Twórca i koordynator projektu *International Project on Attitudes Towards Human Attributes (IPATHA)* – profesor Kenneth O. St. Louis z West Virginia University wyraził opinię, że ta część projektu jest unikatowa w skali światowej. Do tej pory nie badano na świecie postaw wobec zaburzeń płynności mowy w tej grupie respondentów. Pokłosem konferencji będzie opracowanie: *Zaburzenia płynności mowy – teoria i praktyka*. Tom 2, red. K. WĘSIERSKA, przy współpracy K. GAWEL, Wydawnictwo Harmonia Universalis, Gdańsk 2017.

- Współorganizacja Międzynarodowej Konferencji: „*W trosce o jakość powietrza na Śląsku*” – *Pedagogika i duchowość ekologiczna PILGRIM*. Organizatorzy: Wydział Teologiczny UŚ – Katedra Teologii Pastoralnej, Liturgiki, Homiletyki i Katechetyki; Wydział Katechetyczny Kurii Metropolitalnej w Katowicach; Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Katowickiej; Kirchliche Pädagogische Hochschule Wien/Krems; Internationales Bildungsnetzwerk PILGRIM. Konferencja

zorganizowana w ramach Katolickiej Akademii Nauczycieli i Wychowawców odbyła się na Wydziale Teologicznym UŚ 18 lutego 2017 roku. Uczestnikami spotkania było ponad 200 nauczycieli szkół katolickich i publicznych z terenu Województwa Śląskiego. Celem konferencji było zainicjowanie międzynarodowej współpracy pedagogiczno-katechetycznej, poprzez realizację w szkołach i przedszkolach międzynarodowych projektów edukacyjnych o charakterze ekologicznym, pracy socjalnej oraz dialogu społecznego w duchu PILGRIM.

- Uczestnictwo w pracach European Forum for Religious Education in Schools – EuFRES (Załącznik nr 6 – pkt. 1.1, 1.2, 1.3). EuFRES jest niezależnym gremium pedagogiczno-religijnych badań oraz wymiany doświadczeń w obszarze szkolnego nauczania religii. Inicjatywa ta ma swój początek w środowisku katolickim, ale pozostaje otwarta na inne wyznania chrześcijańskie. W spotkaniach biorą udział naukowcy oraz osoby odpowiedzialne za nauczanie religii w szkołach publicznych i katolickich w poszczególnych krajach europejskich (www.eufres.org).
- W ramach realizacji projektu badawczego *Hermeneutyka wydarzenia zbawczego w aspekcie pastoralno-katechetycznym* nawiązałem współpracę z École Biblique et Archéologique Française w Jerozolimie, umożliwiającą korzystanie z zasobów tamtejszej biblioteki dla potrzeb organizowanego przeze mnie corocznego kursu archeologiczno-biblijnego dla nauczycieli religii.

5.3. Członkostwo w organizacjach i stowarzyszeniach naukowych

- Ogólnopolska Sekcja Wykładowców Katechetyki (od 2003-2012) przekształcona w Stowarzyszenie Katechetów Polskich, członkostwo (od roku 2003-), członek Komisji Rewizyjnej (od roku 2016-)
- European Forum for Religious Education in Schools (EuFRES), członkostwo (od roku 2010-), członek zarządu (od roku 2014-)
- Rada Nagrody im. ks. dra Stanisława Wilczewskiego (od roku 2016-)
- Internationales Bildungsnetzwerk PILGRIM, członkostwo (od roku 2017-).

5.4. Działalność popularyzująca naukę

W związku z pracą naukowo-badawczą prowadzoną w Wydziale Teologicznym UŚ podejmowałem następujące działania popularyzujące naukę:

- Referaty i prezentacje podczas międzynarodowych i krajowych konferencji w latach 2005-2017 (Załącznik nr 6 – pkt. 1.1, 2.1.)
- Organizacja konferencji i warsztatów (Załącznik nr 6 – pkt. 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 2.4.)
- Redakcja programu nauczania religii, współautorstwo podręczników do nauki religii i poradników metodycznych dla katechetów w latach 2007-2009 (Załącznik nr 4 – pkt. 1.3, 8.)
- Praca w redakcji „Studiów Pastoralnych”: członek redakcji (od roku 2004-2009), sekretarz (2010-2017), zastępca redaktora naczelnego (2017-)
- Recenzje artykułów naukowych w: „Studia Katechetyczne” (2016), „Studia Oecumenica” (2017).

Łącząc pracę w Wydziale Teologicznym UŚ z powierzonymi mi obowiązkami dyrektora Wydziału Katechetycznego jestem odpowiedzialny za formację podstawową i stałą duchownych i świeckich nauczycieli religii (w tym absolwentów WTL UŚ) oraz poszukiwanie nowych współpracowników do podjęcia nauczania religii w szkole oraz prowadzenia katechezy parafialnej. W tym celu doprowadziłem do utworzenia:

- Katolickiej Akademii Nauczycieli i Wychowawców (we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Katolickich Archidiecezji Katowickiej – 2013 r.)
- Szkoły Katechetów Parafialnych i Archidiecezjalnego Studium Wiary (zgodnie z Uchwałami II Synodu Archidiecezji katowickiej – WTL UŚ 2017 r.)
- Podyplomowych Studiów Katechezy Przedszkolnej – WTL UŚ 2017 r.
- Na mój wniosek, Rada Wydziału Teologicznego UŚ na posiedzeniu w dniu 21 lutego 2017 wyraziła zgodę na podjęcie działań mających na celu utworzenie Podyplomowych Kwalifikacyjnych Studiów Teologiczno-Katechetycznych (od roku akademickiego 2017/2018).
- Na podstawie zezwolenia udzielonego przez Episcopal Commission of Christian Pilgrimages od 2010 roku organizuję rekolekcje oraz kursy archeologiczno-biblijne dla nauczycieli religii (w tym absolwentów WTL UŚ) na terenie Izraela i Jordanii.

- Pełniąc obowiązki Duchowego Opiekuna Szkół Katolickich na terenie Archidiecezji katowickiej, we współpracy z organami prowadzącymi placówki oświatowe, organizuję cykliczne warsztaty i szkolenia dla nauczycieli.

Realizując coroczne zadania Wydziału Katechetycznego w latach 2014-2017 uczestniczyłem w organizacji i przeprowadzeniu następujących wydarzeń adresowanych do dzieci i młodzieży:

- Olimpiada Teologii Katolickiej – etap diecezjalny.
- Misyjna Olimpiada Znajomości Afryki – etap wojewódzki.
- Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Biblijnej Civitas Christiana – etap wojewódzki.
- Wojewódzki Konkurs Wiedzy Biblijnej Dla Szkół Podstawowych.
- Wojewódzki Konkurs Wiedzy Biblijnej Dla Gimnazjów.
- Archidiecezjalna Olimpiada Biblijna dla Szkół Specjalnych.
- Gra Miejska – św. Jan Paweł II Naszym Przewodnikiem.

5.5. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi

W ramach pracy naukowo-badawczej, prowadzeniu zajęć dydaktycznych oraz organizacji wydarzeń popularyzujących naukę współpracowałem z interesariuszami zewnętrznymi (wspólna analiza efektów kształcenia studentów, celem podniesienia jego jakości; organizacja praktyk pedagogiczno-katechetycznych; bieżąca analiza rynku pracy; monitorowanie karier absolwentów WTL UŚ podejmujących pracę nauczyciela religii). Interesariusze zewnętrzni, z którymi nawiązałem współpracę i pozostają w stałym kontakcie:

- Wydział Katechetyczny Kurii Metropolitalnej w Katowicach
- Wydziały Katechetyczne w Bielsku-Białej, Częstochowie, Gliwicach i Sosnowcu (Województwo Śląskie)
- Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne w Katowicach
- Wyższe Seminarium Duchowne Ojców Franciszkanów w Panewnikach
- Kuratorium Oświaty w Katowicach
- Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach
- Instytut Pamięci Narodowej w Katowicach

- Ośrodek Formacji Diakonów Stałych Archidiecezji katowickiej
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji katowickiej (organ prowadzący szkoły i przedszkola katolickie)
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rodziny i Edukacji Węgielek
- Caritas Archidiecezji katowickiej
- Muzeum Archidiecezjalne w Katowicach
- Duszpasterstwo Nauczycieli Archidiecezji katowickiej
- Duszpasterstwo Rodzin Archidiecezji katowickiej
- Szkoła Katechetów Parafialnych i Studium Wiary Archidiecezji katowickiej
- Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” Oddział w Katowicach
- Fundacja „Dzieło Nowego Tysiąclecia”
- Szkoły i przedszkola katolickie na terenie Archidiecezji katowickiej (17)
- Wybrane placówki oświatowe, w których studenci WTL UŚ odbywają praktyki pedagogiczno-katechetyczne

6. Praca zawodowa w instytucjach kościelnych

- Wikariusz w parafii pw. św. Michała Archanioła w Rudzie Śląskiej – Orzegowie (1993-1999)
- Wydział Katechetyczny Kurii Metropolitalnej w Katowicach (2003-2004)
- Wizytator Katechizacji w Archidiecezji katowickiej (2003-2004)
- Członek Rady Duszpasterskiej Archidiecezji katowickiej (2003-2012)
- Wizytator Katechizacji w Archidiecezji katowickiej (2008-)
- Opiekun Duchowy Szkół Katolickich na terenie Archidiecezji katowickiej (2009-)
- Przewodniczący Komisji ds. Katechezy i Wychowania Katolickiego II Synodu Archidiecezji katowickiej (2012-2016)
- Członek Zespołu Opiniującego Alumnów Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Katowicach (2014-)
- Dyrektor Wydziału Katechetycznego Kurii Metropolitalnej w Katowicach (2014-)

7. Otrzymane nagrody

7.1. Nagrody

- Nagroda zespołową II Stopnia Rektora UŚ za pracę w Zespole Redakcyjnym, „Studiów Pastoralnych”. Katowice 1 października 2014 roku.
- W dowód uznania dla mojego zaangażowania w rozwijanie międzynarodowej współpracy naukowej i wychowawczej, Zarząd Internationales Bildungsnetzwerk PILGRIM przyznał mi tytuł – Ambasadora PILGRIM w Polsce. Wiedeń 28 kwietnia 2017 roku.

7.2. Ocena pracy

W okresie mojej pracy w Wydziale Teologicznym UŚ otrzymałem następujące oceny pracy nauczyciela akademickiego:

- za okres 2005-2008: pozytywna
- za okres 2009-2012: pozytywna
- za okres 2013-2014: pozytywna

